

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemski nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek poseben. •Slovenski Narod• velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Razširjenje zračnih zvez z inozemstvom

Začetkom junija bo otvorjena proga Beograd-Maribor-Dunaj — Projekti so še nove zveze med Beogradom in ostalimi centri

— Beograd, 26. aprila. Kakor smo že poročali, so se že delj časa vršila pogajanja za razširjenje naših zračnih zvez ter glede priključka na mednarodne zračne zveze. Gred predvsem za podaljšanje zračne proge Beograd — Zagreb do Dunaja in preko Dunaja za zvezo z vsemi mednarodnimi progami. Pogajanja so se vršila za enkrat med našo, avstrijsko in francosko zrakoplovno družbo ter so bila te dni dokončana. Danes je odpotoval na Dunaj kot delegat jugoslovenskega društva za zračni promet g. Hodžera, da podpiše pogodbo z avstrijsko in francosko družbo.

Skljenjena pogodba predvideva, da se podaljša za enkrat proga Beograd — Zagreb preko Maribora in Gradca tako, da bo imela zvezo z Dunajem in preko Dunaja s Prago, Berlinom, Parizom, Budimpešto, Varšavo ter ostalimi evropskimi centri, preko Gradca in Celovca pa z mednarodno progo Dunaj — Benetke — Rim.

Nova proga bo otvorjena, čim bo v Mariboru dograjeno letališče, kar se bo po dosedanjih dispozicijah zgodilo začetkom junija. Tako bo dobil Maribor najkrašo zvezo z Beogradom in Zagrebom na eni ter z inozemskimi centri na drugi strani.

Tekom letošnjega leta bo uveden reden zračni promet tudi na progi Beograd — Skoplje, predvidene pa so nadalje še proge Beograd — Sarajevo, Beograd — Solit — Dubrovnik in Beograd — Subotica. Če bo v Ljubljani na razpolago letališče, bo uveden tudi promet na progi Ljubljana — Zagreb — Maribor odnosno Maribor — Ljubljana — Zagreb.

Angleški kapital v bosanskih šumah

Velika angleška družba za eksploatacijo bosanskih gozdov namerava v sporazumu z državo in domaćim kapitalom ustanoviti nove industrije.

— London, 26. aprila. Angleški velebanki Barclays Bank in Westminster bank sta otvorili subskripcijo delnic nove družbe za izkoriščanje bosanskih šum v Londonu (Chemical and Wood Limited). Nova družba bo eksplorativna gozdove ob reki Usori. Delniška glavnica nove družbe znaša 1 mil. funtov in je razdeljena na 1 mil. delnic po 1 funtu. 725.000 funtov je prepuščenih javni subskripciji, ostanek 275.000 funtov je prevzela skupina jugoslovenskih interesentov. Poleg angleških finančnikov je podpisana na subskripcijem pozivu podpredsednik Praštedione Mivoj Crnadak.

Nova družba je že kupila večino delnic tvrdke »Destilacija« dd. v Tesliću (77%). 20% delnic te tvrdke je, kakor znano, v rokah jugoslovenske države. Nova družba naglaša v pozivu na subskripcijo, da bo sodelovala z jugoslovensko vlado. Utemeljitelji družbe obljubljajo za to leto 200.447 funtov dobitka. Družba namerava ustanoviti tudi tvornico za umetno svilko. Centrala nove družbe bo v Zagrebu.

Kralj podpisal stanovanjski zakon

— Beograd, 26. aprila. Danes dopoldne je bil sprejet v avdijenco pri kralju minister socialne politike dr. Drinković, ki je pri tej priliki predložil kralju v podpis novi stanovanjski zakon. Novi zakon bo objavljen jutri dopoldne.

Šerijatska fakulteta v Sarajevu

— Sarajevo, 26. aprila. Muslimani si mnogo prizadevalo, da bi se v Sarajevu ustanovila Šerijatska fakulteta za muslimansko rodbinsko in privatno pravo. Zato ustanovo se zavzema zlasti Ulema Medžis in Reis ul ulema, kakor tudi vsa muslimanska kulturna društva. Poleg fakultete naj bi se osnovale tudi internat za služitelje.

Letalska nesreča v Zemunu

— Beograd, 26. aprila. V Zemunu se je pritegnila včeraj popoldne letalska nesreča, ki pa ni zahtevala človeških žrtev. Neko vojaško letalo je pri pristanku zadelo ob nek vodnjak ter se zelo poškodovalo. Pilot in njegov spremjevalec sta ostala nepoškodovani.

Bolezen vojvode Stepanovića

— Čačak, 26. aprila. Zdravstveno stanje vojvode Stepe Stepanovića se je zelo poslabšalo. Splošni oslabeliosti se je pridružil sedaj še močan bronhit, kar povzroča velike težave pri dihanju. Bolnik odklanja vsako hrano in vidno peša. Zdravnički nisijo, da bo vsak hip nastopila katastrofa.

Novi varuh radikalne stranke

— Beograd, 26. aprila. Z odlokom novega ministra sta razrešena dosedanja upravitelja imovine bivše radikalne stranke Ljubomir Stojadinović — Segedinac in Ljuba Živković ter imenovana za upravitelja Sava Tapković in Mihailo Lukarević, bivša narodna poslanca.

Zdravniški kongres

— Beograd, 26. aprila. Letošnji kongres Udrženja jugoslovenskih zdravnikov se bo vršil v Zagrebu v času od 13. do 15. septembra.

Gozdni požar v bližini Zagreba

— Zagreb, 26. aprila. Včeraj okrog 3. popoldne so bili pozvani telefonično ognjegasci v Jelenovac, kjer je nastal požar v gozdu župnine Sv. Marka. Požar so opazili prebivalci Pantevčaka in so ga ognjegasci po dveurnem napornem delu pogasili. Obstoja je velika nevarnost, da se razširi v ogromno škodo.

Obsoda hajduka

— Prokuplje, 26. aprila. Včeraj ob 5. popoldne je bila končana sodna razprava proti hajduku Milošu Krstoviću, ki je bil obtožen zaradi 24 razbojništv. Obsojen je bil na 362 let ječe in na smrt.

Orkan v Ameriki

— Newyork, 26. aprila. V Teksasu je davi divjal velik orkan, ki je posebno opustošil površino Palestine, kjer je bilo ubitih 6 oseb in 20 težko ranjenih.

Praktičen vzgled osiješkega gledališča

Edino aktívno gledališče v državi — Uspešna konkurenca s kinematografi, ker so znižali cene

— Osijek, 26. aprila. Letošnja sezona osiješkega gledališča se je zaključila s prebitkom 87.000 Din. Z ozirom na to je bila letošnja sezona ena najbolj ugodnejših po dveh pasivnih, koobčinstvu iz gotovih razlogov ni hotelo posecati gledališča. Osiješko gledališče gostuje sedaj v Somboru in ima

zelo dobre gmotne uspehe, največ zaradi tega, ker se je uprava odločila znižati cene za uajadraže sedeže na 15 Din, tako da uspešno konkuriра s kinematografi. Gledališče je zaradi tega vedno nabito polno in finančni efekt nad vse zadovoljiv.

Upor kmetov proti boljševikom

Beda in glad v Ukrajini — Begunci pripovedujejo o krvavih borbah med prebivalstvom in rdečo armado

— Bukarešta, 26. aprila. »Adeverul« poroča, da prihajajo v zadnjem času iz Ukrajine v Besarabijo številni begunci, ki prosijo zatočišča na rumunskem ozemlju. Begunci pripovedujejo, da vladajo v Ukrajini strahovita beda, vrhunec pa je prebivalstvo izpostavljeno najhujšemu terorju policije in voja-

štva. Med kmeti in rdečo armado se vrše skoro vsak dan hude borbe, ker se kmetje upirajo revkiciji. Nek begunc je pripovedoval, da je v noči od 18. na 19. aprila bilo v taki borbi nad 400 ranjenih in mrtvih. Te vesti so sicer dokaj verjetne, pa se z drugimi strani doslej ne potrjujejo.

Nov zakon o zavarovanju rudarjev

V ministrstvu za šume in rudnike je izdelan načrt novega zakona o zavarovanju rudarjev. — Nova ureditev finančnega položaja bratovskih skladnic. — Skrb za staropokojence.

— Beograd, 26. aprila. Današnja »Politika« poroča: Zavarovanje rudarskih delavcev je eno načinjajočih socialnih zavarovanj. Velike nevarnosti pri delu v rudnikih so bile povod, da so si rudarji že pred stoletji osnovali takozvane bratovske skladnice za vzajemno pomoč v slučajih bolezni, nesreč, onemogočnosti, starosti in smrti. Tako so rudarji prvi in mnogo prej kakor drugi delavci ostalih gospodarskih panog dobili svoje zavarovanje pod nadzorstvom rudarskih oblasti. Važnost bratovskih skladnic je bila očitvena in zato so napredne države s svojimi rudarskimi zakoni uvelile že davno obvezno zavarovanje rudarjev v bratovskih skladnicah kot avtonomnih zavarovalnih ustanov za posamezna rudarska podjetja ali pa za več takih podjetij skupaj.

Po zednjenju je v posameznih pokrajinih naše države obstalo različno obvezno zavarovanje rudarjev v bratovskih skladnicah po veljavnih rudarskih zakonih, ločeno od splošnega socialnega zavarovanja, v kolikor je že obstalo. Z izmenjenjem ostalih zakonov se je pokazalo tudi v tem pogledu potreba unifikacije, ki se bo izvršila z uveljavljanjem novega zakona o zavarovanju rudarskih delavcev, čeprav načrt je v ministrstvu za Šume in rudnike že izdelan.

Zavarovanje rudarjev je bilo v naši državi izenačeno že s pravili bratovskih skladnic ki so bila uveljavljena na 1. januarja 1925. V praksi je izvrševanje teh pravil naletelo na neke težkoce in ugovore od prizadetih. Med drugim se je očitalo, da za zavarovanje za slučaje onemogočnosti, starosti in smrti ni bila podana zadostna finančna tehnična podlaga in da ni urejeno vprašanje starih vpokojencev, ki so bili vpokojeni po prejšnjih predpisih, kar je važno vprašanje zlasti za Slovenijo. Z novim načrtom naj bi se odstranil vse ponamikanosti v tem pogledu.

Najti novega zakona o zavarovanju rudarjev je izdelan v namenu doseg, kjer je to mogoče, pravno kontinuiteto med zakonom o zavarovanju delavcev in omenjenimi pravili, pri čemer se izpreminjajo one določbe, ki so načrte pri izvajaju na težkoce.

V materialno-pravnem oziru je zavarovanje za slučaj bolezni in nezgod pri delu urejeno v glavnem po zakonu o zavarovanju delavcev z neznamnimi izjemami. Pristojni činitelji so storili

vse, da se uvedejo čim liberalnejša načela na ta način, da se vdovam ponosrečenih priznava v načrtu pravica na vse družinske podpore in do podprtje za porod pred potekom 9 meseca po moževi smrti, prav tako pa se tudi vdovam in ostali družini ponosrečenih ali onemogliči priznava pravica do sorazmernne rente. Zavarovanje za slučaje onemogočnosti, starosti in smrti se ni moglo uvesti v celoti, kakor je določeno v pravilih, ker bi imelo za slabe posledice za celotno ustanovo rudarskega starostnega zavarovanja. Zato se čas za dosego popolne pokojnine (80% povprečne zasluga zadnjih petih let) podaljšal od 30 na 25 let.

Pokojnine se odmerjajo v novem načrtu in na podlagi celokonjnega članstva v bratovski skladnici. Da bi se zagotovila izplašila po tem zakonu, zlasti v Sloveniji, vsled ponamikanja pokritja do 1. januarja 1926, le določen postopek za sanacijo nasivnosti matematične bilance. Ta sanacija obstoji v povisjeni vlogi v pokojniško blagajno, pri čemer bodo do gotove meje nosila brezna podjetja, za katerih vpokojence so večji izdatki, kakor pa dohodki. Opustil se je prvotni načrt, da se v svrhu sanacije znižajo pokojnine. Načrt vsebuje tudi določbe za obdržanje članstva ter si ohranjo članstvo om, ki so ga prekinili po 31. decembru 1924.

Velike važnosti za Slovenijo je zlasti ureditev položaja starih vpokojencev z ozirom na dragiščne dokoljive. Te dokoljive se imajo določiti v načrnu toliko razmerju, da znača celotni dohodek dotedne osebe toliko, kolikor bi znašal na podlagi članstva po peti kategoriji načrta. Dragiščne dokoljive iz pokojniškega fondova se bodo izplačevali tudi nadalje, vendar pa je določen 5 Din od tone prodognega premoga zamenjan z izrednim doprinosom za stare upokojence. Ta doprinos imajo plačevati vsa podjetja v Sloveniji, katerih delavci in nameščenci so zavarovani pri bratovski skladnici. To določbo je v gotovi meri zadoščeno zahtevi slovenske prenogovne industrije, ker je omenjena dajatev enako obremenjevala vse vrste premožega, boljšega in slabšega. Doprinos bo manjši, ker bo razdeljen na več podjetij, zmanjševal pa se bo vsako leto, ker se bo tudi število starih vpokojencev stalno zmanjševalo.

„Zeppelin“ se je vrnil

— Friedrichshafen, 26. aprila. Zeppelin »Graf Zeppelin« se je po 57-urnem nenastanetu poletu vrnil ter je snodi ob 10.240 gladič pristal.

Tročki gre v Italijo?

— Rim, 26. aprila. Kakor se čuje, skuša Tročki, ki mu je bila odklonjena prvič proračuna za nastanitev v Nemčiji in Norveški, dobiti dovoljenje za bivanje v Italiji. V političnih krogih se naglaša, da bi se mu nastanitev v Italiji dovolila, toda za njegovo varnost Italija ne more jamčiti.

Rusko-srbski klub v Beogradu

— Beograd, 26. aprila. Danes je bil v Beogradu ustanovljen rusko-srbski klub. Namen novega kluba je gojiti bratske stike med russkim in srbskim narodom.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

Devize: Amsterdam 22.875, Berlin 13.80, Bruselj 7.906, Budimpešta 9.926, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.997, London 275.87—276.67 (276.27), Newyork 56.805, Pariz 222.47, Praga 168.10—168.90 (168.50), Trst 298.30.

Električni: Celjska 158 den., Ljubljanska kreditna 123 den., Praštediona 850 den., Kreditni zavod 170 den., Vevče 120 den., Ruše 250—260, Stavbna 50 den., Šešir 105 den., Srbske tobačne srečke iz 1. 1858, Šo zaključek.

ZAGREBSKA BORZA

Devize: Amsterdam 22.875, Dunaj 799.78, Berlin 13.50, Budimpešta 9.926, Milan 298.20, London 276.27, Newyork 56.805, Pariz 222.47, Praga 168.55, Curih 1095.9.

Električni: Vojna skoda 420.

INOZEMSCHE BORZE

Curih: Beograd 9. 1275, Dunaj 73, Budimpešta 90.17, Praga 15.38, Milan 27.22, Pariz 20.30, London 25.21, Newyork 519.40.

Ljubljanski občinski proračun

Iz referata načelnika finančnega odseka g. Ivana Tavčarja na proračunski seji občinskega sveta

Občinski svetovalec in načelnik finančnega odseka g. Ivan Tavčar je podal na proračunski seji ljubljanskega občinskega sveta obširno poročilo o celokupnem gospodarstvu ljubljanske občinske uprave. Porodilo je sestavljen na podlagi uradnih podatkov. Tako izčrpna referata, o občinskem gospodarstvu naše mesto doslej še ni poznalo in zato bodo izvajanja g. Tavčarja gotovo zanimala sicernega meščana. Referat g. Tavčarja priobčimo v celotini sicer v odstavkih, ki tvorijo po bistvu organično celoto zase. Danes priobčemo prvi odstavki.

Proračun, kakor ga je predlagal finančni odsek občinskemu svetu v odobritve, izkazuje pri rednem prometu potrebsčine Din 47,506,098 in pokritja Din 48,115,861, torej prebitka Din 609,763, ki se po pokritju primanjklja iz leta 1928 v znesku 622,182 izpremeni v končni primanjkljaj Din 12,419; pri tem da bo možno pokriti z blagajniškimi prihanki.

Za leto 1929 proračunana potrebsčina se je v primeru z letom 1928 povišala za Din 5,498,933. Ta presežek je porazdeljen predvsem na sledeče potrebsčine: Neodložljiva popravila hiš, nabava inventarija, zgradba kopališč na Ljubljanci in Savi Din 595,000; pragmatično predpisana obleka uslužbenem dohodarstvenega urada in višji personalni izdatki za fizikat Din 225,000; anuitete, od zgrADB, zgrajenih tekom leta 1928 Din 1,663,000; ceste Din 1,100,000; mestno zavetišče za onemogoč Din 296,000; zdravljene bolnikov vsled naležljivih bolezni Din 100,000; izdatki za osnovno šolstvo in žensko realno gimnazijo Din 206,000; subvencije za Narodno gledališče, Narodno galerij in Akademijo znanosti Din 410,000; državna policija Din 253,000; obleka za prostovoljno gasilno društvo Din 80,000; stavbišče Pravoslavni cerkev občini Din 80,000; tujski promet Din 300,000. Vsi povisni izdatki so utemeljeni in so nastali deloma vsled rastložnih nalog in obveznosti mestne občine, deloma pa vsled okolnosti, na katere mestna občina kot tako nimaj vpliva (državna polica, prispevek za zdravljene naležljivih bolezni).

Za leto 1929 proračunano pokritje se je pripraviti z letom 1928 zvišalo za Din 6,795,030. Povisni pokritja so dosegli vsled višjega donosa najemnin v nekaterih mestnih hišah, vsled višjega donosa mestne troškarine in uvoznine, vsled novih davščin, kot stanovanjskega davka, davka na neizdane parcele in na zavarovalne premijer, ter končno vsled višjega donosa občinskih doklad na državne indirektni davke.

Izredni promet mestnega zaklada izkazuje potrebsčine Din 17,397,167, pokritja Din 16,566,000, torej primanjkljaj Din 831,167. V izredni promet so vnešena predvsem razna gradbena dela, ki imajo svoje kritje v posojilih. Primanjkljaj izrednega prometa se bo moral pokriti tekmo proračunskega leta, ako se bodo hotela izvršiti dela, ki nimajo kritja v posojilih.

Obenem s proračunom mestnega zaklada je predložil finančni odsek občinskemu svetu tudi računski zaključek mestnega zaklada za leto 1928, ki izkazuje

Din 39,766,242,20
... 40,388,424,35

torej primanjkljaj Din 622,182,15, ki se je začasno pokril z ugodnejšim uspehom pri izrednem prometu in je sedaj konč-

no pokrit s proračunom mestnega zaklada za leto 1929.

Finančni odsek je razpravljal o proračunu mestnega zaklada na 14 sejih. Poleg proračuna mestnega zaklada se je finančni odsek posvetil tudi vestnemu, studiju proračunov mestnih podjetij. Pri proračunskih razpravah je bila osredotočena težnja finančnega odseka izključno le na ureditvi gospodarskega stanja mestne občine in posvečena skrb sestavi takega proračuna, ki je v vsakem pogledu realen. Z ostrom na težke gospodarske prilike, je moral finančni odsek štediti in se izogniti izdatkom, ki niso neodložljivi. Navzlic štědnej, je pa le-tošnji proračun izdatno višji od lanskega. Kako in zakaj so ti povisi nastali, je bilo že povedano.

Najboljša naloga občinske politike bo reorganizirati zastarelo občinsko upravo in sistematično službena mesta. Prepričani smo, da bo mogoče z reorganizacijo mestne uprave veliko pristižiti. Seveda je pa reorganizacija mestne uprave komplikiran problem, ki zahteva studija. Rešiti se mora reorganizacija mestne uprave v celoti, nemogoče je obravnavati in postavljati nove zaključke samo za posamezne dele mestne uprave, kjer so prav posebno vidni nedostiki. Tako delo bi bilo polovičarsko in lahko celo skodljivo za občinsko upravo.

V zvezi z reorganizacijo mestne uprave je nujno potrebna komercjalizacija mestnih podjetij in njihova združitev pod enotno gospodarsko vodstvo. Mestna podjetja bi morala med seboj delati roko v roko, ne pa nasprotno, kot je bilo doslej večkrat opažati. Mestna podjetja se ne smiejo voditi po trenutnih razpoloženjih, ampak po enotnem, ustaljenem gospodarskem programu. Z ureditvijo vodstva mestnih podjetij, bo tudi mogoče dobiti večje dohodek za mestno občino.

Da omenim še nujno potrebu unifikacije mestnih dolgov in ustanovitev finančno-političnega referata pri mestni občini, sem označil že velike naloge, katere mora izvršiti občinski svet še tekom prihodnjih mesecev. Ko boc vse to izvršeno bo izhodišče obravnav za proračun v letu 1930 ugodnejši od letosnjega. In tudi mora biti, kajti s 1. januarjem imamo pričakovati izgubo na dohodkih samo vsled novega trošarskega zakona za 3 milione dinarjev. Kritje za to veliko izgubo ne bo mogoče nauti v novih davščinah, ker Ljubljana ne moremo davčno preobremenjevali, tako nam je pri stcu njen razvoj. Z reorganizacijskim delom občinske uprave in podjetij, moramo 3 milijone dinarjev prišediti.

Bodočnost našega mesta je odvisna od industrializacije in od tukšega prometa. To oboje moramo imeti vedno v mislih, kadar govorimo o komunalni politiki. Ako se nam ne posreči privatni industrije in ji nuditi vse predpogole za njen razvoj in ako ne pospešimo dotoča tujcev, potem je onemogočen razvoj Ljubljani, potem ostane Ljubljana provincialno mesto s slabostitranim prebivalstvom. To pa gotovo nikoli izmed noči, noče noben član našega naroda, ki vidi v Ljubljani kulturno in gospodarsko središče Slovencev.

Prav posebno letos je potrebno, da se podrobno pogovorimo o občinskem proračunu in povemo vse, kar je važnega pri mestni upravi. Potrebujem je temeljiti razgovor ne samo radi nas samih, ki hočemo dvigniti obstoječe občinske gospodarstvo, ampak tudi radi javnosti, ki je večkrat načačno poučena o prilikah pri mestni občini.

Pred poslovilno predstavo prvega slovenskega Hamleta

Ko je prišel k nam, je nastopil v ruski drami in ko se poslavljajo, nastopa zopet v njoj. — Našljuba sta mu Hamlet in Miškin, a zadnje čase se mu je zelo priljubil Fedja. — Želi si gostovanja v Varšavi in se pripravlja za nastop v Berlinu.

Iz razgovora.

Ljubljana, 26. aprila.
Jutri zvečer se bo vršila v drami poslovilna predstava prvega slovenskega Hamleta in najboljšega interpretatorja tega mračnega in zagotonetega junaka Shakespeareove tragedije g. Zvonimirja Rogoza. G. Rogoz je bo poslovil od Ljubljane v vlogi Fedje v Tolstega »Zivem«.

Javnost bo gotovo zanimala, kaj ste igrali v teh 10 letih, od kar ste delovali v Ljubljani?

Igral sem mnogo in vse: tragedijo, drama, komedijo in burko. Na eni strani je to dobro, koristi razvoj, da igralec potrebuje rutino —lahko pa tudi škoduje, če predolgo traja. Zaradi karakterizacije in pestrosti svojega repertoarja navajam nekatere važnejše vloge: Dostojevski »Idiot«, Gorki »Rana din« (Baron), Čehov »Češnjev vrč« (Trofimov), Andrejev »Miseli« (Savelov), Shakespeare »Hamlet«, »Yago«, »Malvolio«, Strindberg »Smrtne ples« (Edgar), Molier »Skupoh«, Lenormand »Izbujljene duše« (On), Savojo (Osma ženac) (Hubert), Čapek »RUR« (Domin), Schaw »Pygmalions« (Higgins), Büchner »Voček«, Pirandolo »Henrik IV«, Ben Jonson »Volpone« (Mosca). Kakor vidite, zelo pestro, kaj ne?

Zanimivo je tudi, da je prvi moj nastop v Ljubljani bil v Andrejeva »Dnevi našega življenja«, torej v ruski drami — zadnji moj nastop pa je, kakor veste, tudi v ruski državi. Če mi je v Ljubljani, da bi se zanimali, da je zelo častno in znacilno za razvoj slovenskega gledališča, če more danes član, ki se je tu razvijal z uspehom, nastopati v češki metropoli. Ne smemo pa pozabiti, da od tistih dob tudi Čehi niso spali, ampak so se pod krasnimi pogoji razvili in dosegli mesto med prvimi svetovnimi gledališči. Imena: Kvapil, Hilar, Bor potrijebo, da se da v Pragi zavoljiblja samo za dobro enega leta. Nekaj privatnih detektivskih pisarn bi zaradi teh stroškov zares odpadlo, a kar to pomaze, ko bo se dovoli drugih, pri katerih denar ne igra nobene vloge. Vir Korupcija bo postal tudi v tem, da bodo načelniki lok na polici izdajali dovoljenja za privatne detektivske urade.

Iskreno povedano, malo mi je hudo. Kdor preživi v Ljubljani 10 let, ta se težko loči od nje. Aklimatiziral sem se tu že polnoma. Imam hčerko, ki je prava ljubljanska srajčka. Ko sem ji povedal, da gremo iz Ljubljane, je začela jokati. Včasih, ko si nisen na jasnom za kak volkal, jo prsim, naj pove tisto besedo in mi jo pove.

Imam tudi udobno stanovanje in bi bil v krogu svoje rodbine kot »šlovek« kmalu zadovoljen. Kot umetnik pa nisem zadovoljen nikoli! Zato žrtvujem kot človek vse udobnosti, da zadostim svoji umetniški nestrupnosti.

— Kateri vlogi na našem odu so vam bile najbolj pri srcu?

— Človek vžljubi vsako vlogo, eno bolj, drugo manj, eno pred vprizoritvijo, drugo po nji. Najboljša sta mu Hamlet in Miškin, a zadnje čase se mi je zelo priljubil Fedja.

Ugaja mi njegova prostodušnost in neprisilenost. V njem ne vidim ne pijača, ne razspinika, a še manj ženskarja. Mašo ljubi dieinalno in ona ga tudi razume.

— V kakšnih vlogah boste nastopal v Pragi?

— Angažiran sem za Hamleta in Miškinia. Uprava mi je poslala zdaj vloga v Wildejevem »Bemberiju«. To bi bilo za zdaj nekako merilo. Najbrže bom že v tej sezoni igral Idiota in Hamleta.

— Ali ste se domenili z našo upravo glede stalnega gostovanja pri nas?

— Prvotno je mislil direktor Golija, da bi nastopal pol sezone v Ljubljani, a pol v Pragi. Radi raznih zaprek, predvsem tehničnega značaja, pa je ta kombinacija odpadla. Bilo je govora o gostovanju, ki bi se vrnilo od časa do časa; to je izvedljivo. Z največjim veseljem bom na vsako povabilo prihlet v belo Ljubljano.

— Vaši načrti za bodočnost?

— Ti so precejšnji. Koliko jih bom realiziral, se ne vem. Prva želja bi mi bila gostovanje v Varšavi. Potem v Berlinu. Začel sem že študirati v nemščini Hamleta in Fedja. Rusija me tudi všeče — no, ne vem še, kako bo.

— Redko se dogaja, da naši dramski umetniki delujejo pri drugih narodih?

— Res je, taki slučaji so zelo redki: zlasti pri nas; dasi je med Prago in Ljubljano bil vedno nekini kontakt. Kdo pozna zgodovino našega gledališča, ve, da so v veliki meri pomagali pri njegovem graditvi bratje Čehi. In mislim, da je zelo častno in znacilno za razvoj slovenskega gledališča, če more danes član, ki se je tu razvijal z uspehom, nastopati v češki metropoli. Ne smemo pa pozabiti, da od tistih dob tudi Čehi niso spali, ampak so se pod krasnimi pogoji razvili in dosegli mesto med prvimi svetovnimi gledališči. Imena: Kvapil, Hilar, Bor potrijebo, da se da v Pragi zavoljiblja samo za dobro enega leta.

— S kaksnimi občutki napustate Ljubljano?

Otroško igrišče Atena pod Tivolijem

Pozno prihaja letos spomlad v deželo, a nadejam se, da se bo ustalilo in bo toplo sošince s tem večjo močjo vabilo staro in mlado tja v božjo naravo.

Deca se že pridno šeta po prsluhih tivolskih nasadu, pogledi pa med tem venomer uhašajo tja »na levo, na desno, na tiste ljubljene prostore Atene, kjer gozda brezkrško skrake semteršča in ni nikogar, ki bi š branil pasti enkrat v travo, drugič na pot, tja, kjer se sme peči potiške iz snežnobelega peska in graditi hiše in mostove iz savske mivke, kjer sime kopati in grebsti po miti volit. Zato otvarja Atena s 1. majem svoja gestoljubna vrata na široko in vabi vse svoje stare mlade prijatelje, s pozitvou na prizorišču, da vedeše novega s seboj. Naši ljubljanci in znanke iz Telovadnice, »Plesnega tečaja« in srckane »sprškarice« na pesku torej ne svidevajo.

Teksa iz igrišča vam pa šepeče v ulo mikavno novico, da je v pripravi nabiralni avto, ki bo v juniju, juliju in avgustu vozil po cesti in vas popolnil na igrišče. — Vpisovanje se vrši 29. in 30. aprila 1929 od 3–5 na igrišču in potem vsak dan ob istem času istotam. Mesečni prispevki Din 15 za osebo.

Izseljevanje v Avstralijo

Naš rojak Franc Petek, doma iz Brega pri Ribnici, ki je že 20 let v Ginginu, Avstraliji, nam je postal o tamotnih dejavkih razmerah slednje informacijo:

V Avstraliji je zaslužka se za precejšnje število novih priseljencev. Delavci priseljenci morajo biti telesno popolnoma zdravi in sposobni ter morajo imeti strupljost in trdno voljo za težko delo v oddaljenih godzovih. Predno krene kdo v Avstralijo, naj se da načančno preiskati po vstretnem zdravniku, zlasti pa glede srca, ker tudi najmanjša srčna hiba je lahko usodna.

Petek omenja, da ugotovljeni velika brezposelnost po mestih nai nikogar ne moti. Ti brezposelnici so taki, ki se težko dela spletajo, boje in ne gredu delstv v pustinje.

Najlažje se dobri delo pri iztrebljanju gozdov v agrarne svrhe. Navaja konkretno, da je blizu nekega delata 200 Dolamatincev, ki so dobili 2 fonta to je 550 Din na teden in tudi hrano. Samo tako dela nasvetuje našim ljudem, da po mestih pa ne.

Glasom okrožnice izseljeniške komisarijata v Zagrebu znača za celo našo državo izseljeniška kovača za Avstralijo za leto 1929 — 600 oseb, od teh se odražava 172, katerim so se da dovoljeno že leta 1928. In ker je avstralska vlada rezervira za razne potrebe naši državljance, ki žive izven Jugoslavije, 25 mest, bi smela dovoljiti iz naše države v Avstralijo letos samo 403 izseljenec.

Avstralšči priseljenci vse vlogo bodo domili samo oni, ki posedujejo takozvani Landing permit, ki ga izstavi na prošnjo kakega znanca Home and Territories Department 61 Spring Street v Melbournu: daleč oni, ki so bili na krščenju poseta na naši državi in se vratili nazaj v Avstralijo ter ženi, ne doleteli otroci starši npr. ženjevi ali ovdoveli sestre ali neveste onih, ki žive v Avstraliji.

Nadajte začasna avstraliska veda, da mora imeti vsak izseljenec in tudi že je povratnik, ali želi imeti Landing permit, pri izkrcanju v Avstralijo še 40 funtov Sterlingov v gotovini.

Iz življenje slovenskih rudarjev v Ameriki

Koncem marca se je pripetila huda nesreča v rudniku Kinloch v Parncassu v Pensilvaniji. Sest in štirideset rudarjev je izgubilo življenje. Sprva so razglazlili, da je mrtvih samo 12, ko pa se je razkazali strupni plin, pogasi požar in ko so rove lah

Dnevne vesti.

— Svečana seja univerzitetnega sveta. Včeraj popoldne se je vršila v veliki dvorani naše univerze svečana seja univerzitetnega sveta, ki jo je otvoril rektor dr. inž. Milan Vidmar. V izbranih besedah je sporotil polnoštivno zbranemu profesorskemu zboru da je Nj. Vel. kralj Aleksander I. prevzel pokroviteljstvo nad prosl. 10letnico ustanovitve naše univerze in je dovolil, da se odseže ljubljanska univerza imenuje univerza kralja Aleksandra I. Univerzitetni svet je sprejet poročilo g. rektora z odobravjanjem na znanje ter sklenil, da se odpošije kralju zahtvalna in udanostna brzoteka.

— Zahvala zbornice TOI kraju. Zbornica za TOI v Ljubljani je poslala kralju naslednjo brzojavko: Nj. Vel. kralju Aleksandru I., Beograd. Vaše Veličanstvo je blagovoljno prevzeti pokroviteljstvo proslave desetletnice ustanovitve ljubljanskega vseučilišča in dovoliti, da sprejme ljubljansko vseučilišče v svoji naslov visoko ime Vasega Veličanstva. V iskreni radosti cele Slovenske na plemenitem ukrepu, ki je svetla odlika našega vseučilišča v Ljubljani, prosi Zbornica za trgovino in obrt in industrijo kot zastopnica gospodarskih krogov Slovenske, da sprejme Vaše Veličanstvo za najvišji priznanje našemu ljubljanskemu vseučilišču odkritoščeno zagotovilo nene resnične udanosti in globoke zahvalnosti. — Zbornica za TOI: Predsednik Ivan Jelačin ml., generalni tajnik dr. Fran Windischer.

— Opozorilo čitaljem >Slovenskega Narodca.< Slovenski Narodci priobči jutri avtobusni vozni red za vse proge, ki ga lahko vsak narodnik in čitalnjec izbere in shranji. Skupni vozni red je bil nujno potreben in zato smo prepričani, da bo občinstvu z ujim zelo ustrezeno, ker bo imelo pri rokah pregled avtobusnega prometa na vseh progah.

— Dr. Pavle Popović v Pragi. Kakor smo že poročali se je profesor beografske univerze dr. Pavle Popović odzval vabilu filozofske fakultete Karlove univerze in bo imel v Pragi tri predavanja. Odličnega gosta je pozdravil v sredo v slovenskem seminarju prof. dr. Murko v navzočnosti zastopnik filozofske fakultete, ruske in ukrajinske univerze ter Številnih slušateljev. V imenu filozofske fakultete ga je pozdravil dekan dr. Foustka, ki je naglasal, da pozdravlja ne samo odličnega jugoslovenskega znanstvenika, marveč tudi predstavnika bratskega naroda, s katerim vežejo češkoslovenski narod naprinsčneče vez. Dr. Popović se je zahvalil za pozdrav, nakar je predaval o pesniku Petru Petroviču. Njegovo in njegovem >Gorskem vencu<, ki je preveden v mnoge tuge jezik. Čehi imajo dva preveda >Gorskega vence<.

— Uniforme poštnih uslužencev. Glavna uprava pošt in brzojav je določila potreben kredit za uniforme poštnih uslužencev v letošnjem letu in sicer za zatrebsko direkcijo 700.000, za ljubljansko 400.000, za sarajevsko 450.000, za skopljansko 550.000 in za novosadsko 1 milijon dinarjev.

— Poštna hranilnica kraljevine SHS uvede s 1. majem t. l. mednarodni virmanski promet s Francijo in Alžirom. Za imetnike računa Čekovnega zavoda Ajaccio, Alger, Bordeaux, Clermont-Ferrand, Dijon, Lille, Ligorne, Lyon, Marseille, Montpellier, Nantes, Orleans, Rennes, Rouen, Toulouse in Pariz, bo vršila nakazovanje Poštna hranilnica preko Čekovnega zavoda v Parizu, za imetnike računa Ček. zavoda v Strasbourg in Nancy pa preko Ček. zavoda v Strasbourg: za vse nakazila veljajo isti pogoni kot za ostale države. Podrobna pojasnila glede mednarodnega izplačilnega in virmanskega prometa daje brezplačno po državnici Poštna hranilnica v Ljubljani.

— Bolničarke-samaritanke v službi gasilstva. Gasilna društva češkoslovenske države so že pred več leti uvelila pri reševalnem delu v sanitetno službo požrtvovanjo ženstvo za prvo pomoc ponarečenjem, katero se je izkazalo z vsemi priznanimi vrlinami kot prvovrstni činitelj pri negovanju in odpravi ranjencev v domačo ali bolniško oskrbo. To velevalno in za trpeče človeštvo blagodejno službo želi Jugoslovenska gasilska zveza Ljubljana polegoma uvesti v vseh gasilnih društvinah širom Slovenije ter priteži s tem vežbanjem v Ljubljani in najbližji okolici. Povodno letoteka vladitelskega tečaja dne 11. maja vabi zvezno predsedstvo vse one spoštovane gospa in gospodične iz mesta in neposredno bližine, ki sočutujejo s trpečim človeštrom in žele biti vrle tovarisce tihim junakom pri nesobičnem požrtvovanjem reševalnem delovanju, k vstopu v bolničarski tečaj, katerega bo vodil mestni fizik, g. dr. Mavričius Rus v Mestnem domu. Prijave je nasloviti na Jugoslovensko gasilsko zvezo Ljubljana najkasneje do 8. maja t. l. Nadejam se s gotovostjo, da bodo naše Slovenske z veseljim sledile zgledi svojih slovenskih sester Čehinj ter z enakim človeko-ljubom delom pomagale lajšati človeško trpljenje in reševanje bližnjim najdragocenijim — zdravje in življenje.

— Velika mizarska razstava bo prirejena v okvirju letoteka velesejma v Ljubljani od 30. maja do 9. junija. Ugleđ in sloves naše domače mizarske industrije in obrti je že itak velik. Razstavljeni izdelki bodo prizlali, da je res na visti. Res, čudimo se, da se že najde naših ljudi, ki bodojo v inozemstvu po pretirano dragi pobito. Razstava, ki bo pravi pohištveni sejem, bo obsegala vse nihanje od najfinješega modernega polihista pa do pripombe spalnice. Razstava veliko število samih povrtnih in solidnih mizarskih tvrdik, ki se v vsem zamorejo kosati z inozemstvom.

— Poljedolski stroji bodo na letoteku ljubljanskem velesejmu od 30. maja do 9. junija v veliki izbirni na ogled. Večina strojev bo obratovala, da se vidi njih delovanje. Med stroji bo več novih izumov, ki bodo tu prvi razstavljeni.

— Društva, organizacije itd., ki imajo za letošnje poletje predvidene svoje kongrese in slične priredite, prosi uprava ljubljanskega velesejma, da iste prirede v času letoteka velesejma od 30. maja do 9. junija. Svoje sklepe naj društva sporočajo naravnost upravi velesejma, ki jim bo v vsakem oziru šlo na roko.

— Zvezni na letotekem ljubljanskem velesejmu. Lepo ubrani zvonovi, delo Strojnih tovarih in litarov v Ljubljani, bodo tudi letos zvonili na velesejmu. Na to posebno opozarjam naše podeželjsko ljudstvo in že sedaj vabimo vse one, ki namaravajo svojim cerkvam preskrbeli nove zvonove, da si jih pridejo ogledat na velesejem.

— Nemški motociklisti posjetijo našo državo. Sredi maja prispe v našo državo 140 nemških motociklistov, ki se napotijo iz Jugoslavije v Rumunijo in Bolgarijo.

— Smrtna kosa. Včeraj je umrl v Ljubljani šolski upravitelj v Turjah g. Anton Maša. Pokojni je bil vzoren ljudski simpatičnega značaja. Pogreb bo jutri ob 16. iz hiralnice sv. Jožeta. Blag mu spomin. Težko prizadeti rodbini iskreno sožalje!

— Vreme. Vremenski napovedi pravijo, da bo pretežno oblačno z manjšimi padavinami. Tudi včeraj je bilo po vseh krajinah naše države več ali manj oblačno. Deževalo je v Ljubljani, Mariboru, Beogradu in Splitu. Maksimalna temperatura je znašala v Zagrebu in Skopiju 17., v Splitu 16., v Ljubljani 15.8, v Beogradu in Sarajevu 15., v Mariboru 13. stopini. Davi je kazal barometer v Ljubljani 761 mm, temperatura je znašala 6 stopin. Zjutraj je v Ljubljani deževalo in nekaj časa je med dežjem naletavalo tudi babje pšeno, pozneje se je pa zvedrilo.

— Zločin zaradi 10 Din. V Negotinu se je pred sodiščem zagovarjal te dni pek Ilij Pavlović zaradi zločina, ki ga je izvršil v pijači nad dolžnikom, ki mu je dolgoval 10 Din. Dimitrije Džimrič je nekega dne meseca februarja pil s pekom Ilijom. Kmalu je prišel v njegovo pekarno po hleb kruha. Plačal je 10 Din; pek je denar vzel, kruha pa ni dal, ker mu je bil Dimitrije dolžan 10 Din. Zato je prišel med njima do prerekanja in končno do pretepa, v katerem je pek udaril svojega dolžnika s polegom po glavi. Dimitrije je kmalu podlegel težki poškodbji. Zverinski pek je bil obsojen na 8 let težke ječe.

— Držano razbojništvo v Beli Cerkvi. Iz Belo Cerkev počarajo, da se je v Vojvodini pojavila drzna razbojniška tolpa, ki je dobro organizirana in je izvršila že Stevilne drzne tativne in rope. Pred tedni so roparji vrdli v samostan Mesič in umorili ter oropali menita Teodosija. Sedaj so se najbrž isti razbojniki zatekli v Belo Cerkev ter izvršili več vlotov v okolici. Včeraj so pa vrdli ponoci v hišo Jovana Širingerja. Ker niso nikogar v hiši, so razbojniki premestili vse omare in našli naposled blagajno, ta katere se vzel denar in vrednostne papire. Policia ih zasedla.

— Pomiloščenje na smrt obsojene more. Iz Štremski Mitrovici počarajo, da je stol sedmoročni znak kazeni Vicku Lunjeviču od 20 let na 15 let težke ječe. Lunjevič je bil pred tedni obsojen na 20 let težke ječe, ker je začdal hotel Jadran, da bi dobil visoko zavarovalnino. Pri gašenju sta se dva gasila smrtni ponesrečila, 8 jih je pa vzdobilo lažje poškodbo. Sodni stol je razpravil tudi o Kati Erdeljan. Kata je ubila svetoga moža s pomočjo svojega sina Nikole in svoje hčerkice Savete. Z možem Jurijem je živel 20 let. Umor je bil izvršen na prav zverinski način. Kata Erdeljan je bila obsojena na smrt, njen sin na 20 let ječe, ker se ni dopolnil 21 let, hči Saveta pa na 10 letno izgubo pravice svobodnega kretanja, ker se ni dopolnila 18 let. Sodni stol je predložil Kato v pomiloščenje in včeraj je prejel odlok, da je Kata pomiloščena na 20 let težke ječe.

— Smrtna nesreča pijača. Pred dnevi so pastirji našli pod neko počinj blizu Berkoviča v Bosni popolnoma raznrcvareno truplo nekega moškega. Obvestili so oropnike, ki niso mogli ugovoriti identitete posrečenca. Družina seljaka Mihič je pa spoznala da je posrečenec oče Mihič, ki se je napotil v Mostar in se na več vrnil. Met potio se je napil ter padel v 100 m globok prepad, kjer je obezhal mrtev.

— Zmaja vloga. Pred dnevi ste se poročila v Mostarju Ibrahim Kulak in lepa Šerifa Hadrovič. Šerifa je imela svojega izvolenca tako rada, da je pobegnila z njim od staršev. Idealne ljubezni je pa bilo konec, ko je prestopila prag svojega novega domovanja, ki se ji je zdel, neskočno pust. Mlada žena je spoznala, da so bili samo zlati gradovi, kar je je obljubil mož pred poroko. Ibrahim je bil siromašen kakor cekvna miš. V razočaranju je lepa Šerifa sklenila končati si življenje. Šta je proti Aleksandrovem mostu ter se vrgla v valovo narasle Neretve. Slučajno je prišel mimo njen mož. Skočil je za ženo in jo privlek na breg. Žena ga je pošteno ozmerila, ker ji je rešil življenje. Dve uri kasneje je na istem kraju hotela skočiti v reko neka mlada kmetica, toda redar je je pravoca prejel.

— Celjski gasilci napadli cigane. Pri vasi Edovca je občina Križevci naselila več ciganskih družin. Cigani so pa okoliškim kmetom delali veliko škodo. Pasli so svoje kufelete po travnikih in kradli perutnino. Seljaki Edovca so se tako razburili, da so pred dnevi napadli cigansko taborišče. Cigane so premilili ter ih zapodili. Tri cigane so morali odpeljati v bolničko. Orožniki so intervencijski ter artilleristi več seljakov, ki so organizirali napad na cigane.

— Strah pred hajdukom. Iz Mostarja počarajo, da se je v okraju Bilečo pojavi Stevo Svetovič, ki je svoječasno hajdukal z znani hajdukom in razbojniki Vujošićem, ki so ga orožniki nedavno prijeti in ustrelili. Vujošićeva četa se je nato razpršila. Stevo se pobegnil v gore in ga dolgo ni bilo med ljudmi. Sedaj se je zopet po-

javil in je izvršil že nekaj drznih razbojništv. Med ljudstvom je zavladal strah in trepet pred razbojniki. Orožniki so pomozili patrule in spremilajo tudi avto, ki vozi iz Gackega do Nevesinja.

— Osveta zapuščenega ljubčka. Iz Vrbasa počarajo, da se je pred dnevi neki Karl Kirst iz Vrbasa krvavo osvetil mladenki, ki ga je zapustila. Kirst je v družbi svetega prijatelje precej pri tem nato odšel proti stanovanju svoje ljubice. Spremljal ga je tovarniški Koloman Naš. Ta je šel v stanovanje k nezvani ljubici, ki je stanovala pri materji ter io je izvabil na cesto, kjer jo je Kirst napadel. Pri tem mu je pomagal tudi tovarniški ženski običaj. Ženska je obležala na cesti vsa obilita s krvjo. Naselj je je stražnik, ki je poklicno zdravnik. Oba junak je policija še isto noč prijela v neki gostilni. Bila sta tako pijana, da ju niso mogli zaslišati. Kirst je imel že opravka s policijo zaradi ponarejanja dokumentov in je bil pod policijskim nadzorstvom.

Iz Ljubljane

— I Kolektivna razstava Ribarda Jakopiča je odprtva včas dan od 9. dopoldne do 6. zvečer. Trajala bo do 10. maja. Kakor izvemo ne bo podaljšana, ker je treba dela poslati v Zagreb, kjer bodo razstavljena v tanošnjem Umetniškem paviljonu. Vstopnina na razstavo znaša 10 Din, za dijake 5 Din, v skupinah po 10 dijakov po 2 dinaria. Obliskovali umetniki in novinarji imajo prost vstop, če se izkažejo z legitimacijo.

— I Lepa sportna prireditev. Kolo jahčev in vozačev Prestolonaslednik Peter predi dne 5. maja popoldne na Stadionu ob Dunaju cesti nagradno skakanje konj z zapreke. Spored bo sila pester in bo nudil Ljubljancam lep užitek. Pri tej priliki bo sveded tudi lep pregled letosne mode, vsaj dame po vseh mestih baš pri konjskih prireditvah pokazuje svoje najlepše in najmodernejsje toiletne kreacije. Konjske dirke in Concours hippique je povod in tudi pri nas drugi dogodek. Prijavilo se je že nad 20 najboljših jahčev, dam in spodov iz Ljubljane, Zagreba, Čakovca itd. Stevilo prijavljencev bo gotovo doseglo 30. Točka spored so tudi družabne igre na konjih, kot jih dejuje barre, cigaretna tura itd. Natanci spored še objavimo.

— IJ Mestna zastavljalka ponovno opozarja prizadete stranke, da bo prva dražba že 2. druga pa 10. maja t. l. — 258-n.

— IJ Danes ob 20 ur občni zbor Št. Jakobsko - Trnovske moške podružnice Sv. Cirila in Metoda v gostilni Bregant-Sit v Trnovem. Prijatelji CMD vključno vabljeni.

— IJ XXVIII. redni občni zbor Trgovskega društva >Merkur< za Slovenijo v Ljubljani se bo vršil v pondeljek, dne 29. t. m. ob 20. uri v posvetovalnici Zbornice TOI, Ljubljana, Beethovnova ul. 10. Dnevi red: Nagovor predsednika, poročilo tajnika, blagajnika in preglednikov računov. Voštve odbora. Določitev ustanovne, članarine in pristopnine za leto 1929. Samostojni predlogi in razmotrosti. Samostojne predloge je naznamnit 5 dni pred občnim zborom pismeno društvenemu predsedstvu. Odbor Trgovskega društva >Merkur< za Slovenijo v Ljubljani.

— IJ >Fauste<. V soboto in nedeljo dne 27. in 28. predstava ZKD v prostorih kina Matice film >Fauste<, ki je posnet po stolnici Góethejevi drami. Glavno vlogo Mefista počata v tem velefilmu načelno današnji filmski igralec Emil Jannings. Filmsku igazo poda g. prof. Rado Pavlič.

— IJ Odsrek uradnikov II. kat. UJN2B Ljubljana sklicuje v nedeljo, dne 28. aprila t. l. ob 9. uri v restavraciji >Ljubljanski dvor< svoj redni letni občni zbor. Vse tovariše se naročajo, da se občnega zборa govorovo udeleže. Odbor.

— IJ Sklep šolskega leta 1928-29. na strokovni občnobičnaljivovalni Šoli za mehansko-tehnične obviti v Ljubljani na Ledini bo jutri 27. t. m. V nedeljo 28. t. m. bodo od 8. do 12. ure razstavljeni pismeni in risarski izdelki valjenje. — Upraviteljstvo.

— IJ Sokol I. (prosvetni odbor) priredi za svoje člane v aprilu in maju v društvenih prostorih sobotske sokolske pomekne: kratko uvodno predavanje, razgovor, debata. Prvi večer te vrste je v soboto 27. t. m. ob 20. Opozorite vse odseke in telovadne oddelke. — Odbor.

— IZ Celje

— I Kritici in težave trgovcev-detajlistov. V zadnjem času prihajajo na celjako policijo kaj čudne prijave. Pred dnevi je bil ovadeni neki trgovec iz Gaberja, da je točil v nedeljo v svoji veči več gostom razno alkoholno pijačo, ki jo je prinašal iz svoje zadržnice. Ovadil ga je nekdo, ki je baje sam pil v dotični družbi. Trgovec krvido zanika in prav, da je denunciran iz gole maščevalnosti. Ved trgovec iz Gaberja se je pritožil, da jih gotovi tovarisi v Spodnji Hudinji močno konkurišajo s tem, da odpirajo svoje trgovine zjutraj mnogo prej, kot je to oblasteno dovoljeno. Tudi polica sama je v zadnjem času posvetila več pozornosti spoščovanju točnemu izvajevanju zanesne uredbe o odpiranju in zapiranju trgovskih obratov. Ovadenih je bilo radi tozadavnega prestopka v zadnjem času 5 trgovcev.

Auguste Blanche:

20

Na valovih strasti

Roman

— Tiše!... Toda še besedo o mom sinu. Kdaj si bil zadnjič v Faubourg du Temple?

— Predvčerjšnjim.

— Kdo je predsedoval?

— Monsieur Albert.

— Dobra glava... zgovorna... mili mnogo za druge... toda največ zase. Le poslušaj rad njegove govore, toda ne verjam mu vsega in bodi previden, da te ne zapelje. Če ti naroči napraviti dva koraka, ju napravi, toda tako previdno, da se bo lahko nemudoma umaknil za en korak nazaj... tam, kjer zadostuje eden, pomenita dva koraka mnogo. Kdor lahko z enim korakom zavzame kako mesto, drvi v posegu, če napravi drugega, kajti ta drugi korak vodi bodisi nazaj, ali pa za cilj, kar je enako slab. Ne pozabi, da je bolje vedno sovražnik dobrega. Ne meči proč srebrnika, ki ga drži v roki, zato, ker si zapegljal zlatnik, ki bi ga rasiš imel, kajti ta čas, ko hitiš za njim in ga morda nikoli ne dosežeš. izgubiš srebrnika, ki si ga že imel. Seina more biti kravata samo enkrat, nikdar pa ne dvakrat. Upam, da me razumeš.

— Razumem.

— Ne bojim se borbe, pač pa znam. Ni lahko odnesti žetev... ni umetnost posejeti sem. toda velika umetnost je požeti žito... Dočim mlati kmet v svoji neumnosti slamo, pozobljivo ptice po polju raztreseno zrnje.

Armand je stisnil očetu roko.

Ali Louis Blanc nikoli ne hodi na vaše sestanke?

— Redko. Boji se prihajati često, ker bi to vzbudilo pozornost policije.

— Albertovo besede so samo odmev glasni Louisa Blanca... a kadar izgovori glas besedo, zaklječe odmev dve ali tri. Zato se pameten človek nikoli ne zanaša na odmev.

— Louis Blanc?

— Louis Blanc je zopet odmev glas dela, podrejenega istim zakonom. Iz tega lahko spoznaš, dragi moj Armand, da človek nikoli ne sme ravnavati samo po sluhu. Pretehaj vse in premisli v duhu... ne zadostuje, da je tvaja stvar pravična, biti mora tudi izvedljiva... en prenaglijen korak v tej smeri pokopanje pravično stvar za celo stoletja. Kdor položi v puščino cev več nabojev, nego jih cev prenese, izgubi i cev i glavo. Evo ti v kratkem zgodovine vse naše prve revolucije.

— Hvala ti, oče.

— Se besedico o istem sinu. Kako močna je legija pod tvojim povelenjem?

— Točno tristo mož šteje, oče.

— In se lahko popolnoma zaneses na teh tristo mož?

— Kakor na samega sebe.

— In so vti vojne starosti?

— Ravnal sem točno po vašem naštu, oče... vti so moje starosti.

— Dobro. V teh letih ni izdajalcev. Mladiči in starec nikoli ne izdasta, kajti prvenstvo se v življenju še vse obeata, drugemu pa nič. Srednja starost je najbolj nevarna, ker zavida mladiču in zaničuje starca, obenem pa se zave-

da, da mnogo, morda celo večino tege kar si je starec obetal, ni mogel dosegci po ravni poti. Zato ljudje srednjih let misljijo, da je treba hoditi po ovinkih. Dragi sin, varuj se kakor kuge vsega, kar bi moglo pognati fantazijo tvojih prijateljev čez mejo, ki jo je potegnila zdrava pamet. Pripoveduj jim od ranega jutra do poznega večera, da na svetu ni nič tako lepega, kakor je ustavljen razum in mladenička glava.

— Ne bom pozabil tega, oče.

— In če poznaš koga, ki bi ga opozoril na nevarno prenaglijenost, pa bi se ne spameretoval črtaj njegovo ime in seznamna in zaklepaj pred njim vrata.

— Toda pod kap postavljeni prijatelj je navadno najnevarnejši sovražnik,

— Prav praviš. Zato razpusti vso legendijo in razglas, da si svoj načrt opusti. Pod nobenim pogojem se ne daj pregovoriti, da bi ostalo vse pri starem.

— Kaj pa če se legija ne razide, marveč si izvoli novega poveljnika?

— Kar naj si ga izvoli.

— A jaz?

— Zbereš novo legijo in obrneš se v prvi vrsti na one svoje prejšnje tovariše, ki so najraje poslušali twoje nasvete in se po njih ravnali. Izognesi se pa tistem ali tistim, ki niso tako ravni. Tako odstraniš iz legije one, ki bi se prej ali slej sami razbežali... očistiš legijo vse navlake, ne da bi koga udaril po glavi.

— In oni mi morajo slediti?

— Da, ko spoznajo, da si najpametnejši in najpremetnejši. Mladina je v svojem delovanju redko pametna, toda njen instinkt za vse plemenito jo sili k vsemu, kar je obenem pametno. Kje pa imate svoje orožje in strelič?

— Pri meni.

— Dobro. Ali je vse dobro skrito?

Da.

— Kaj pa ko bi policija vendarle zavolhala in odkrila to nevarno skladisce? — je vprašal oče v skrbih za sina.

— V klet je napoljana vrvica, pri kateri je vedno pripravljena baklja.

— To pomeni?

— Da so stopnice v klet za onega, ki ni pri naši legiji, pot v grob.

— A ti?

— Jaz?... Jaz bom stal pri vrvici z bakljom v roki... in jaz bom tisti, dragi oče, ki zasuje grob nad sovražniki naše pravične stvari.

— Torej bodo dobro pokopani, — je zamrmljal Cambon starejši in pove sil glavo.

— O čem razmišlaš, oče? — je vprašal mladenič in pogledal očetu ljubeče v oči.

— O svojem sinu, — se je glasil odgovor. — Mislim tudi, da bi v Bicêtre eno srce počilo za cloeck srca ne pogreši tako lahko, kakor nogo.

— Toda če bi take misli obvladale svet, kaj bi se zgodilo z njim? Ali ste mislili na pokojča srca tudi takrat, ko se izgubili noge?

— Ah, to je bilo nekaj drugega, kadar zapoje veliki zvon iz zvonika Notre-Dame, — je dejal barikadni invalid in oči so se mu zaiksrile, — kadar zadane trompete po ulicah kakor kače z ognjenimi jezikadi, kadar se zarivajo granate v barikade, kadar se razlega maršeljeza iz gril živih in mrtvih, kadar...

Nove podrobnosti o Redlovih vohunskih afri

Kako so prišli tajni agenti Redlu na sled. — Redl je izdal avstrijske vojne načrte Rusom in baje tudi nemške Francozom.

V Ameriškem listu »Newyork World« je objavil bivši uradnik avstrijske tajne službe Josef Gollomb svoje spomine na znanega polkovnika Redla, ki so ga zasačili pri špijonaži v prid Rusije in ki je moral izvršiti samomor. Njegova tragedija je vzbudila splošno pozornost in mnogi se podrobnost sedaj dobro spominjajo. Redl je v njegova afira sta prišla tudi v film. Gollomb pa navaja v svojih spominih nekatere doble neznanne podrobnosti in pripoveduje zlasti, kako so prišli Redlu kot volunu v ruski službi na sled.

tajizacij. Princ je načrte vrnil in čez temeni dne je zvedel, da se je njegov

russki zaupnik v Petrogradu ustrelil.

Kmalu po tej epizodi, ki priča o veliki Redlovih prefigranosti, je bil Redl premeščen v Prago kot šef štaba praskega armadnega zborja. Ko je izročal evidentno pisarno svojemu nasledniku kapitanu Ronžemu, se je poslovil od njega in naslednjimi besedami: »Najdražje, kar Vam po svojem desetletjem delovanju zapuščam, so izborni izurjeni uradniki. Če nekaj mesecov se je prepričal o njihovi izurjenosti na lastni ži.

Dunajska tajna služba, ki je zasledovala veliko tihotap, organizacijo na srbski meji, je nadzorovala od 1. 1913 dunajsko pošto. Vse brzjavke in pisma so odpirali Med drugimi pismi so prestregli tudi pismo, poslano na dunajsko glavno pošto, poštno ležeče pod Šifro »Operbal 13.« Pismo se je zelo tajnim agentom temeljno sumljivo, ker so našli v njem 12.000 kron brez navedbe, čigav je ta denar. Pismo so skrbno zapecali in izročili pošti z naročilom, naj ga izroči onemu, ki pride ponj. Predno bi pa pošta pismo izročila, bi moral obvestiti policijsko stražnico s pomočjo električnega zvonca, ki so ga nalaži v ta namen montirali pod okencem, kjer so izdajali pisma označena s »poštno ležeče«. Na stražnici sta Čakala načar in dan dva tajna agenta, Čakala sta zmanj ves februar, marec, april in skoraj ves maj.

Zvonec pa je zapel kot nalač v hišu, ko agenta nista bila pripravljena. Eden je kupoval v sosednji kavarni cigarete, drugi pa je stal pred stražnico na ulici. Zato sta potrebovala vec minut, predno sta odhitela na pošto. Prišla sta prepozna, kajti avtotaksi je zavil za vogal bližnje ulice v hišu, ko sta planila na pošto. Zapomnila sta si samo številka avtomobila in odšla za njim peš, ker ni bilo nobenega avtomobila pri rokah. Srečala sta ga, ko se je vratal. Ustavila sta avto in nalagala šoferja, da je peljal njunega svaka. Naročila sta mu, naj ju odpelje za njim. Spotoma sta avtomobil preiskala in našla v njem etui za zepni nož. Istopila sta pred restavracijo »Kaiserhof«.

Natakar je izjavil, da zadnje pol ure nihče ni prišel v restavracijo. Na trgu sta pa ustavila berača, od katerega sta dobila važne informacije. Mož je videc neznanega gospoda, ki je načel izvočka in mu naročil, naj ga odpelje v hotel »Klomser«. Agenti sta takoj hitela v hotel, kjer sta zvedela, da so šli zadnje četrtek ure mimo vratarjeve lože trije gostje, ravnatelj Wehm iz sobe št. 5, soproga svetnika Womsera iz št. 11 in polkovnik Redl iz Prage, stanujoč v sobi št. 1. Med pogovorom se je eden detektiv sklonil in pobral etui za zepni nož, ki ga je izročil vratarju, češ, naj ga vrne gostu, ki ga je v veči izgubil. Eden običaj detektivov je poznal Redla osebno. Zato je odšel na ulico drugi je pa ostal skrit v veči. Kmalu je prišel polkovnik Redl in vranje

tar mu je izročil etui. Opazil je za novinami skritega detektiva in videti je bilo, da se je zdrznil. Menda je slutti, da se mu blža konec.

Tako je bil obveščen o tem šef, evdenčne pisarne kapitan Ronž, ki je informiral generala Urbanskega, ta pa generala Conrada o Redlovem izdelstvu. Pred polnočjo so se zglasili pri Redlu v hotelu trije častniki generalnega štaba, Ronž, Hofer in Vorlück. Kmalu so se vrnili na ulico, kjer jih je čakal general Urbanski. Ob 5. zjutru je prišel v hotel agent tajne službe s pismom za Redla. Ko je odhalil, je klikal telefon vratarja v sobo št. 1. Vratil je načel.

Redla že mrtega.

Uradno poročilo se je glasilo, da se je Redl ustrelil.

Govorilo in pisalo se je o Redlovih vohunskih afri v nemških listih. Oficijelno je bilo objavljeno, da je polkovnik Redl prodal tuji državi opis in fotografije zaupnih uradnih listin, da pa niso bile izdane važne informacije volaškega značaja. Šef nemškega generalnega štaba Moltke je bil uradno obveščen, da Redl iz tajne korespondence in vojnih načrtov

ni ničesar izdal.

O Redlu so celo trdili, da mu važni načrti niso bili znani. Dejstvo, da se trdnjava Pfemysl ni moglo dolgo upirati Rusom in da so bili Rusi začetkom vojnega obveziranja v manevriranju nemških čet v vzhodni Pusiji, pa priča, da je Redl prodal Rusiji važne dokumente vojaškega značaja. Ni izključeno, da je bil Redl znan tudi nemški vojni načrt proti Franciji in da ga je izdal. O tem bi se dalo sklepati iz uspeha, ki ga je dosegla francoska armada 1. 1912 na Marne.

NOGAVICE z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato
13 najcenejše!

Velika ljubezen.

— Povej mi po pravici, kaj bi storil, če bi umrl?

— Najbrž bi zblaznil.

— Ali bi se drugič oženil?

— Kaj še! Tako temeljito bi menda ne zblaznil.

Pozna jo.

— Včeraj zvečer sem videla, kako je hotel neki gospod v večji poljubiti vašo hčerkko, draga sosedka.

— Ali se mu je posrečilo?

— Ne, ni se pustila.

— Torej ni bila ona.

Pristopite k „Vodnikovi družbi“

Princeska Zvezdana

Ista knjiga za naše majčke s 120 mičnimi risbami o čudežnih prigodah male princeske.

Stane samo Din 12.—, po pošti Din 13.—.

Dajte otrokom nedolžnega veselja in dobre volje

Knjige je dobiti v oglasnem oddelku »Jutra« v Prešernovi ulici štev. 4.

Makulturni papir

kg à Din 4'

prodaja ustanova "Slov. Naroda"

VELIKA BANKA V BEOGRADU

sprejme v službo

ZURADNIŠKA PRIPRAVNICA

absolventa trgovske akademije. — Pripravniki z znanjem tujih jezikov in stenografske imajo prednost. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod znakom »CINOVNIK BEOGRAD«.

-27-

Urejuje: Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jerešek, — Za opravo in inserirni del lista: Oton Christot. — Vsi v Ljubljani.